

A szövetség jele

SZOMBAT DÉLUTÁN

E HETI TANULMÁNYUNK: 1Mózes 2:2-3; 2Mózes 16; 20:11; 31:12-17; 5Mózes 5:14; Zsidók 4:1-4

„Megtartsák azért az Izráel fiai a szombatot, megszentelvén a szombatot nemzetségről nemzetségre, örök szövetségül” (2Móz 31:16).

A hetedik nap, a szombat olyan, mint egy szög, ami *Katt!* – szakadatlan rendszerességgel, hetente visszavisz bennünket mindennek az alapjához, amik vagyunk vagy lehetünk. Elfoglaltak vagyunk, ide-oda szaladunk, pénzt költünk, pénzt keresünk, ide megyünk, oda megyünk, össze-vissza járkálunk, aztán *Katt!* – itt a szombat, ami újból visszatérít bennünket az alapokhoz, minden további dolog kiindulópontjához, mert csak azért létezhet mindaz, ami valamit is számít nekünk, mert Isten kezdetben megteremtette.

A szombat feltartóztathatatlan rendszerességgel, kivétel nélkül, csendben feltűnik a horizonton, behatol az életünk összes hasadékába és repedésébe. Arra emlékeztet, hogy minden hasadék és repedés az Alkotónké, aki ide helyezett bennünket, aki „*kezdetben*” megteremtette az eget és a földet. E tette vitathatatlan alapja marad az összes keresztény hittételnek – aminek *Katt!* a hetedik nap, a szombat cáfolhatatlan, nem tolakodó, de rendíthetetlen jele.

Ezen a héten a Sínai-hegynél kötött szövetség összefüggésében vizsgáljuk meg ezt a jelet.

HETI ÁTTEKINTÉS: Honnan ered a szombat? Milyen bizonyítékai vannak annak, hogy létezett már a Sínai-hegynél történtek előtt is? Mitől lett különösen találó jel?

KEZDETEK

Milyen gyakran halljuk, hogy „zsidó szombat”? Pedig a Szentírás világosan kijelenti, hogy a szombat már jóval a zsidó nép kialakulása előtt létezett.

Keressük ki 1Móz 2:2-3 és 2Móz 20:11 verseit! A világos, egybehangzó kijelentések szerint tehát honnan ered a szombat?

1Móz 2:2-3 versei ugyan nem nevezik meg a „hetedik napot” konkrétan szombatként (ez a név először 2Móz 16:26, 29 verseiben olvasható), de a kifejezés világosan utal rá, hogy „*megpihent a hetedik napon*” (1Móz 2:2, RÚF). „A »szombat« szó nem fordul elő [1Móz 2:2 versében], a bibliai író azonban határozottan azt akarta hangsúlyozni, hogy Isten megáldotta és megszentelte a hetedik napot, ami a szombat” (G. F. Waterman: *The Zondervan Pictorial Encyclopedia of the Bible*. Grand Rapids, MI., 1975, Zondervan Publishing House, 5. köt. 183. o.). 1Móz 2:2-3 magától értetődően azt tanítja, hogy a szombat Istentől ered, Ő alapította az egész emberiség áldására.

Olvassuk el Mk 2:27 versét! Jézus kijelenti, hogy Isten szó szerint az „emberért” adta a szombatot – vagyis nemcsak a zsidóké, hanem az emberiség egészéé.

Vajon miért pihent Isten is a hetedik napon? Szüksége volt rá? Még milyen más célt szolgálhatott az, hogy Ő is megnyugodott akkor?

Néhány kommentátor ugyan felvetette, hogy a teremtés után Istennek szüksége volt a fizikai pihenésre, ám az igazi célja a példaadás volt az emberek számára. Nekik is dolgozni kell hat napon át, majd megpihenni a hetedik napon, szombaton. A teológus Karl Bart emlékeztet: a teremtés végén Isten megpihenése részét képezte „a kegyelem szövetségének”, amelyben meghívta az emberiséget, „*hogy pihenjenek vele... legyenek részesei [Isten] nyugalmanak*” (*Church Dogmatics*. 3. köt. 1. rész, Edinburgh, Scotland, 1958, T&T Clark Ltd. 98. o.).

Isten szeretettel hívta a teremtésük utáni napon az általa megteremtett férfit és nőt, hogy pihenjenek, lépjenek meghitt kapcsolatba vele, hiszen a saját képre alkotta meg őket. Azt akarta, hogy örökké megmaradjon ez a közösség. A bűnbeesés óta pedig a szombat lehet a heti fénypontja az ember és a Megváltó kapcsolatának.

Milyen előnyei vannak a szombatünneplésnek az Úrral való kapcsolatunk szempontjából? Mit felelnénk, ha valaki ezt kérdezné tőlünk?

SZOMBAT A SÍNAI ELŐTT

„Ő pedig monda nékik: Ez az, amit az Úr mondott: A holnap nyugalom napja, az Úrnak szentelt szombat; amit sütni akartok, süssétek meg, és amit főzni akartok, főzzétek meg; ami pedig megmarad, azt mind tegyétek el magatoknak reggelre” (2Móz 16:23).

Nézzük át 2Mózes 16. fejezetét, amikor Isten a Sínai eseményei előtt mannárt adott Izraelnek a pusztában! Figyeljük meg a következőket a beszámolóban!

1. A mannából csak egy bizonyos mennyiséget lehetett felhasználni naponta, a hatodik napon azonban kétszer annyit kellett gyűjteni.
2. Szombaton nem találtak mannárt.
3. A szombatra való plusz adag nem romlott meg, pedig különben nem állt el másnapig a manna.

Mit fejez ki a szombat szentségével kapcsolatban ez az eset, már a Sínai-hegynél történt törvényadást megelőző időben? Lásd 2Móz 16:23-28!

„Isten kezdetben [a teremtéskor] rendelte el a szombatot. Valójában félreérthetetlenül erre mutat a szombatnak a hetedik nappal való azonosítása, a kijelentés, miszerint az Úr adta a szombatot az izraelitáknak, valamint az, hogy a feljegyzés szerint a nép megpihent Isten parancsára” (G. F. Waterman: *The Zondervan Pictorial Encyclopedia of the Bible*. Grand Rapids, MI., 1975, Zondervan Publishing House, 5. köt. 184. o.).

Sokkal több van 2Mózes 16. fejezetében a szombattal kapcsolatban annál, mint amit első látásra észreveszünk. Nézzük meg, milyen tanítás rejlik benne!

1. Melyik a szombatra való felkészülés napja?
2. A hét hányadik napja a szombat?
3. Honnan ered a szombat?
4. Milyen napnak kell lennie?
5. A böjtölés napja legyen a szombat?
6. Vajon a szombat az Istenhez való hűségünk próbája?

Összhangban van a szombatról alkotott mai felfogásunk azzal, amit 2Mózes 16. fejezete tanít?

SZÖVETSÉGI JEL

„Tartsák meg tehát Izráel fiai a szombatot, szenteljék meg a szombatot nemzedékről nemzedékre, örök szövetségül. Köztem és Izráel fiai között örök jel legyen ez. Mert hat napon át teremtette az ÚR a mennyet és a földet, a hetedik napon pedig megpihent és megnyugodott” (2Móz 31:16-17, ÚRK).

A Szentírás négyszer nevezi „jelnek” a szombatot (2Móz 31:13, 17; Ez 20:12, 20). A „jel” nem „szimbólum” abban az értelemben, hogy egy bizonyos dolog a hasonló tulajdonságaik révén, természetes módon jelképez, kifejez vagy felidéz valami mást (az ököl szimbóluma gyakran jelképezi a „hatalmat”, „erőt”). A Bibliában úgy értendő a szombat „jelként”, mint egy külső jel vagy feltétel, aminek jellegzetes üzenetet kell hordoznia. *Magában* a jelben semmi nem kapcsolódott közvetlenül a szövetséghez. A szombat szövetségi jel „köztem és köztetek nemzedékről nemzedékre” (2Móz 31:13, ÚRK), csak azért, mert Isten azt mondta.

Miért akarta az Úr szövetségi jelként adni a szombatot? Mi teszi az Istennel való üdvözítő kapcsolat különösen találó jelképévé? Mi az, ami miatt a szombat különösen jól szimbolizálja ezt a kapcsolatot, tekintettel a szövetség alapvető vetületére, miszerint hit által tartatunk meg, a cselekedeteinkkel nem szerezhetünk megváltást magunknak? Lásd 1Móz 2:3; Zsid 4:1-4!

Azért is lenyűgöző, hogy a szombat a kegyelem szövetségének a jele, mert a zsidók évszázadokon át a Messiás általi szabadulás jeleként értékék. A szombatban a Messiásban nyerhető üdvösség előízét látták. Mivel a mi értelmezésünk szerint a megváltás csak kegyelemből történik és mert a szövetség a kegyelem szövetsége, világos a szombat, a megváltás és a szövetség közötti kapcsolat (lásd 5Móz 5:13-15). Tehát az általános nézettel ellentétben a szombat Isten üdvözítő kegyelmének a jele, nem pedig a cselekedetek általi megváltásé!

Mit értünk szombati „pihenés”, „nyugalom” alatt? Hogyan pihenünk meg szombaton? Mit teszünk másként ilyenkor, ami miatt „jel” lesz ez a nap? Vajon észreveszi az életünket figyelve valaki, hogy számunkra valóban különleges a szombat?

A MEGSZENTELÉS JELE

„A szombatjaimat bizony tartásatok meg, mert jel az köztem és köztetek nemzedékről nemzedékre, hogy megtudjátok, hogy én vagyok az ÚR, aki megszentellek titeket” (2Móz 31:13, ÚRK).

A szombat tekintetében különlegesen gazdag 2Móz 31:12-17 része, ami az után következik, hogy az Úr kijelentette a szent sátor építésére és az ott végzendő szolgálatokra vonatkozó rendelkezéseit (2Móz 25:1–31:11).

A Szentírás itt fejezi ki először azt az elvet, hogy a szombat „jel” – látható, külső és örök jel Isten és a népe között. A szövegben lenyűgöző gondolatok vannak, amelyeket érdemes tanulmányozni. Két új elem kapcsolódik össze benne:

1. A szombat jel, amiről megtudható valami.
2. A szombat a megszentelődés jele.

Gondolkozzunk el a jelnek azon az aspektusán, ami az ismeretkezhez kapcsolja! A héberek a tudást értelmi, kapcsolati és érzelmi vonatkozásban is értették. Számukra nem egyszerűen valamilyen tény ismeretét jelentette, főleg emberek esetében nem, hanem értelmes, tartalmas kapcsolatot is kifejezett. Az Úr ismerete tehát azt jelentette, hogy jó kapcsolatban álltak vele, „szolgálták” (1Krn 28:9), „féltek” Őt (Ézs 11:2), „hittek” (Ézs 43:10), „bíztak” benne, „keresték” Őt (Zsolt 9:11) és „segítségül hívták” a nevét (Jer 10:25).

Olvassuk el az előző bekezdésben jelzett igéket! Hogyan segítenek megértenünk azt, hogy mit jelent „ismerni” az Urat?

Ezen túlmenően a szombat jelentőségteljes úgy is, mint a megszentelés jele, azt fejezi ki, hogy az Úr „megszenteli” a népét (vö. 3Móz 20:8), „szenté” teszi őket (5Móz 7:6).

A megszentelés folyamata éppen annyira Isten megváltó szeretetének a munkája, mint a megmentésének és az üdvözítésének a munkája. Az igazság (megigazulás) és megszentelődés egyaránt Isten tette: „Én vagyok az Úr, a ti megszentelőtök” (3Móz 20:8). A szombat tehát jel, ami által megtudjuk, hogy Isten a megszentelőnk. „Isten annak jeléül adta a világnak a szombatot, hogy Ő a Teremtő és az is Ő, aki megszentel” (Ellen G. White: *Testimonies for the Church*. 6. köt. 350. o.).

Hogyan tudja felhasználni az Úr a szombatünneplésünket arra, hogy megszenteljen bennünket?

MEGEMLÉKEZÉS A SZOMBATRÓL

„Megemlékezzél a szombatnapról, hogy megszenteljed azt” (2Móz 20:8).

A szombat jel, amiről az embernek „meg kell emlékezni”. A „megemlékezzél” szó használata többoldalú is lehet. Először is érzékeltet hátratekintést, a múltba nézést. Így a szombat a kezdetre, a teremtésre mutat vissza, aminek a csúcspontján Isten elrendelte a szombatot heti nyugalomnapként és a vele való közösség különleges alkalmaként.

Azután a megemlékezés parancsa a jelenre is vonatkozik. Nemcsak „megemlékeznünk” kell a szombatról (2Móz 20:8), hanem fontos „megtartani” is (lásd 5Móz 5:12, RÚF), ebből tehát lényeges dolgok következnek számunkra most, a jelenben.

Végül pedig a megemlékezés előre is mutat. Aki megemlékezik a szombat megtartásáról, arra ígéretes, gazdag és tartalmas jövő vár a szombat Úrával. Benne marad a szövetséges kapcsolatban, mert az Úrban marad. Tehát ha a szövetséget Isten és az ember kapcsolataként értjük, kiemelkedően fontossá válik a kapcsolatunkat nagyban erősítő szombat.

A teremtésre és a Teremtőre emlékezve Isten népe megemlékezik az Úr kegyelmes tettéről, a megváltásról (lásd 5Móz 5:14, ahol a szombat az Egyiptomból való szabadulás szimbólumaként az Istenben nyerhető végső szabadulást jelképezi). A teremtés és az újjáteremtés összetartozik. Az első teszi lehetővé a másodikat. A szombat jele kifejezi, hogy Isten a világ Teremtője és az üdvösségünk Teremtője.

„A szombat szent megtartásával bemutatjuk, hogy az Ő népe vagyunk. Isten Igéje olyan jelként szól a szombatról, mely megkülönbözteti az Ő parancsolattartó népét... Az Isten parancsolatának megtartói egyesülni fognak Vele a nagy küzdelem során, mely a mennyben kezdődött Isten és Sátán között” (Szemlények Ellen G. White írásaiból. 2. köt. Budapest, 2000, Advent Kiadó, 148. o.).

Az iménti idézet szerint mi az a szombatban, ami talán minden más parancsolatnál jobban megkülönbözteti Isten „parancsolattartó népét”?

TOVÁBBI TANULMÁNYOZÁSRA:

Ellen G. White: *Pátriárkák és próféták*. Budapest, 1993, Advent Kiadó, „A Vörös-tengertől a Sínai-hegyig” c. fejezetből 250-253. o.

A Tízparancsolat átfogóan és alapvetően meghatározza az Isten-ember és az ember-ember közötti kapcsolatokat. Középen helyezkedik el a szombat parancsolata, ami különleges módon nevezi meg a szombat Urát, rámutat fennhatóságának körére és a tulajdonjogára. Figyeljük meg a következő két szempontot! 1) Isten megnevezése: Jahve, az Úr, a Teremtő (2Móz 20:11; 31:17), akinek így sajtáságos a helyzete; 2) fennhatóságának köre és a tulajdonjoga: az ég, a föld, a tenger és bennük minden (2Móz 20:11; vö. 31:17). A szombat parancsolatának ez a két jellemző aspektusa megszokott az ókori Közel-Kelet nemzetközi megállapodásainak pecségeiben is. Az ilyen pecsétet általában a megállapodási dokumentumok közepére helyezték. Tartalmazzák 1) az istenség nevét (általában egy pogány isten neve) és 2) fennhatóságuk, uralmuk körét (rendszerint egy bizonyos földrajzi terület).

„A Lélek általi megszentelés jelzi a különbséget azok között, akiken ott van Isten pecsétje, illetve akik a hamis nyugalomnapot tartják meg. Amikor jön a próba, világosan megmutatkozik, hogy mi a fenevad bélyege: a vasárnapünneplés...

Isten a hetedik napot jelölte ki szombatjával (2Móz 31:13, 16-17). Így hátrávonul húzódik a hűség és a hűtlen között. Akik szeretnék megkapni a homlokukra Isten pecsétjét, azoknak meg kell tartaniuk a negyedik parancsolat szombatját” (Ellen G. White megjegyzése, *The SDA Bible Commentary*. 7. köt. 980-981. o.).

BESZÉLGESSÜNK RÓLA!

1) Olvassuk el 3Móz 19:30 versét! Figyeljük meg, hogyan kapcsolja össze a szentélyt a szombattal! Tekintettel arra, amit a szombat jeléről tanultunk, miért érthető ez az összefüggés?

2) Vajon a szombatünneplés erősítette az Úrral való kapcsolatunkat? Ha nem így lenne, min kellene változtatnunk?

ÖSSZEFOGLALÁS: A szombat szövetségi jel, átível a megváltási terv végéig, visszamutat a teremtésre a kegyelmi szövetség jeleként, ugyanakkor rámutat végső újjáteremtésünkre is, arra az időre, amikor Isten mindent újjá tesz.

VIETÓRISZ JÓZSEF:

KRISZTUS KÖVETŐI

Mindenki, mindenütt, mindenkor munkában:
ezzel kell törődni!
Mind ezen fáradnak az Úr táborában
Krisztus követői.

Mindenütt van munka boldogulásunkra,
sikerrel biztató.
Bátran fogjunk hozzá, mert sok a munka,
s kevés az arató!

Mindenkor van munka az Úr szőlőjében,
csak a munkást várja,
kinek hivatása, hogy az Úrnak éljen
lelkének javára.

Munkában eltöltött hűséges szolgálat:
diadalmas élet.
Ez ad földi létünk fáradt vándorának
örök dicsőséget.